

Kysten rundt Skagerrak, Kattegat og Oslofjorden er blant de mest tettbefolkede områdene i Skandinavia, og havområdene er i dag i dårlig tilstand. Det er nødvendig med en omfattende omstilling for å ivareta miljøet i hav og fjorder. Denne omstillingen vil kreve bred samfunnsstøtte og aktiv mobilisering. Forskningsorganisasjonene tilknyttet dette havområdet ønsker gjennom dette initiativet i felleskap å skape engasjement og bevissthet rundt denne omstillingen. Prosjektet vil rette seg spesielt mot barn og unge, men også mot allmennheten generelt.

Science and Solutions Sail 2025

Vi planlegger et 14 dagers seilas med S/S Sørlandet fra 9. til 22. juni 2025 (14 dager) i havområdet Skagerrak - Kattegat -Oslofjorden. Hovedformålet med seilasen er å skape engasjement for utfordringene og løsningene knyttet til dette havområdet. Seilasen vil gå fra Kristiansand, via Farsund og over til København. Fra København seiler vi til Göteborg, til Oslo og returnerer deretter til Kristiansand via Arendal. Vi følger dermed strømmetningen i Skagerrak, og bruker dette som et pedagogisk element i prosjektet. I hver besøkshavn vil det avholdes arrangementer hvor det formidles oppdatert kunnskap om tilstand og løsninger for fjord og hav gjennom populærvitenskapelige arrangementer.

Prosjektet ledes fra Universitetet i Agder i tett samarbeid med Havforskningsinstituttet. Norske prosjektpartnere inkluderer også Norsk Institutt for Vannforskning, Universitetet i Oslo og Norges Universitet for Miljø og Biovitenskap. Fra Sverige deltar Göteborgs Universitet og Sveriges Lantbruksuniversitet, mens DTU Aqua er med fra Danmark. Studenter og unge forskere vil være sentrale i gjennomføringen av dette formidlingsprosjektet. Deres involvering vil også utvide det internasjonale forskningssamarbeidet og bidra til dets videreførelse.

Vi vil skape oppmerksomhet og engasjement om den kritiske tilstanden for livet i våre fjorder og havområder, først og fremst som følge av hvordan vi mennesker påvirker natur og klima. Løsningene finnes, nå må vi ta dem i bruk! Samtidig ønsker vi å formidle optimisme for havnaturen og vi vil skape begeistring for alle typer havarbeid som fremtidsrettet og attraktivt for unge mennesker.

Regional, nasjonal og internasjonal mobilisering

Prosjektpartnere i de respektive vertsbyene, Kristiansand, Farsund, København, Göteborg, Oslo og Arendal, vil være hovedansvarlig for de regionale arrangementene. Disse arrangementene vil i hovedsak rette seg mot barn og unge, men også mot allmenheten generelt. De regionale arrangementene vil reflektere de særlige utfordringene i de enkelte området, men også i Skagerrak-Oslofjorden- Kattegat og havet generelt.

Vi vil mønstre på i skutas hjemmehavn Kristiansand, hvor skoleklasser vil inviteres til å delta i en markering i forbindelse med avreise. Første besøkshavn vil være Farsund. I motsetning til lenger øst langs Skagerrak er kysten i vestre del av Agder i bedre tilstand. Her er et stort fokus på kystmiljø, og på utvikling av akvakultur og annen næring innenfor naturens tålegrenser. Arrangementet i Farsund, hvor UiA har en aktiv forskningsstasjon, vil fokusere på bruk og utvikling av kysten på en bærekraftig måte.

Seilasen vil gå videre til København, hvor fagmiljøet ved DTU Aqua vil være hovedarrangør forkommunikasjonsarrangementet. Faglig fokus vil da være det Danske perspektivet på utfordringer i Skagerrak og Kattegat, som i stor grad knyttes til næringsbelastning fra landbruket og overutnytting av naturressurser. Samtidig har Danmark og Sverige et positivt og håpefullt felles eksempel å vise til i Øresund, der tilstanden i økosystemet er nokså god.

Neste arrangement vil være i Göteborg. Utfordringene langs den Svenske vestkysten har sterke likheter med utfordringene langs den norske Skagerrakkysten. I Sverige har imidlertid innføring av sterkere vern hatt en svært god effekt på kystøkosystemene i senere år. Det er viktig å løfte løsningene og fremgangen som gjøres for å skape et positivt engasjement for havet.

Arrangementet i Oslo vil fokusere særskilt på situasjonen i Oslofjorden. Arrangementene i Arendal og Kristiansand vil gjennomføres i samarbeid mellom UiA, Havforskningsinstituttet og NIVA, med fokus på Skagerrak. Skagerrak er foreløpig i en bedre tilstand enn Oslofjorden, men utfordringene her er også store. Det finnes imidlertid gode løsninger for belastningene, hovedsakelig overfiske, næringssaltproblematikk, utbygging og klimaendringer.

Mål og ringvirkninger for regionen og for våre havområder

Formålet i prosjektet er først og fremst å støtte opp om nødvendige omstillingsprosesser for å ivareta naturen i Skagerrak-Oslofjorden- Kattegat. Samtidig søker vi å skape engasjement og forståelse for havet (ocean literacy - «havforståelse») og det som lever der. Havområdene henger sammen og utfordringene deler vi på tvers av landegrenser. Løsningene finner vi i felleskap.

Seilasen knyttes til regionplanens mål om en kunnskapsbasert utvikling innenfor bærekraftige rammer. Prosjektet vil bidra til å formidle kunnskap om tilstand og hva vi mennesker kan gjøre for å bedre tilstanden for livet i våre nærmeste havområder. Kunnskap danner grunnlag for mer bærekraftig forvaltning og bruk av havets ressurser, som igjen tilrettelegger for kunnskapsbasert omstilling med potensial for økt verdiskaping fra fiskeri og havbruk, økt friluftslivs- og

rekreasjonsverdi og ytterligere forsknings- og utdanningsaktivitet. Prosjektet vil også styrke regionens samarbeid med de andre regionene som har Skagerrak som sitt havområde.

Som Havpanelet påpeker, er havets ressurser overbeskattet og global marin miljøtilstand redusert. Dette prosjektet støtter flere av FNs bærekraftsmål, spesielt mål om bevaring av hav og marine ressurser (Mål 14) og utvikling av bærekraftige samfunn (Mål 11). Samtidig får behovet for restaurering av akvatiske systemer også i økende oppmerksomhet regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Naturbaserte løsninger, som kultivering av arter som restaurerer habitat og forbedrer vannmiljøet, er både økologisk og økonomisk gunstig, og kan knyttes til mål om bærekraftig forbruk og produksjon (Mål 12), matproduksjon (Mål 2), og industrialisering og innovasjon (Mål 9).

En god samarbeidsarena er av stor viktighet for det marine fagmiljøet og har betydelige ringvirkninger for forskningsinstitusjonene i Skagerrak-Oslofjorden-Kattegat regionen. Gjennomføring av dette prosjektet vil styrke båndene mellom disse organisasjonene og styrke mulighetene for utvikling av kunnskap i felleskap, hvor aktuelle samfunnsutfordringer knyttet til natur og ressursutvikling blir imøtekommet. Fordi bruk og ivaretagelse av kysten er nødvendig for en god samfunnsutvikling, er det også viktig med en forskningssatsning og kunnskapsutvikling innen marin natur og marine ressurser.

Finansiering av seilaset

I tillegg til seilskutas faste mannskap vil det være mulighet til deltakelse fra opptil 70 personer, inkludert studenter, forskere, sponsorer og andre interessegrupper. Det er ønskelig fra prosjektgruppa at deltakerkostnader, spesielt for studenter og unge forskere, skal holdes til et minimum.

Kostnadene knyttet til gjennomføring av seilassen er estimert til 3,4 mill. NOK. Dette vil dekke kost og losji for deltakende studenter og forskere fra de tre deltakerlandene, driftskostnader tilknyttet studentprosjekter og lønnskostnader knyttet til planlegging og gjennomføring av kommunikasjonsprosjektet. Utover egeninnsats fra deltakende forskningsinstitusjoner søker prosjektgruppen finansiell støtte fra offentlige og private aktører som vil investere i fremtiden til dette viktige havområdet.

Vedlegg: Finansierings- og kostnadsplan for prosjektet.